

Futiele begrotingsafspraken

Gelukkig is het onder beschaafde mensen nog steeds geen bon ton om af te geven op het politieke bedrijf in Den Haag. Toch laat de ontknoping van de recente onderhandelingen over de rijksbegroting voor 2014 een nare smaak achter. De bewindslieden en de fracties van VVD en PvdA zijn gezwicht voor pure chantage van D66 en de twee splinters die zich door Gods woord laten begeistere. De dreiging dat de marionetten van dit trio in de senaat op politieke gronden hun steun aan belangrijke plannen van de regering zouden onthouden, dwong beide coalitiepartijen op de knieën.

Het kabinet en de twee regeringspartijen hadden het begrotingsspel beter hard kunnen spelen. Zou de Eerste

Kamer het hebben aangedurfd de begrotingwet en het belastingplan af te stemmen, dan was voor iedere staatsburger duidelijk geweest waar ditmaal de schuldigen zaten, die ons land onbestuurbaar dreigen te maken en al doende het vertrouwen van consumenten en ondernemers ondermijnen. Bij VVD en PvdA regeert echter de angst om na een kabinetscrisis te worden weggevaagd bij verkiezingen, die zouden leiden tot al het zevende kabinet in elf jaar tijd.

Een terugblik op de soms tot diep in de kleine uurtjes gevoerde onderhandelingen leert dat een berg politiek gedoe uiteindelijk een piepkleine begrotingsmuis heeft gebaard. Het uitgavniveau blijft onveranderd, de lasten gaan slechts iets omlaag. Een pluspunt is de tijdelijke verlaging van het tarief van de eerste schijf van de inkomensheffing in 2014. Deze lastenverlichting van 1,5 miljard euro geeft een welkom duwtje aan de binnenlandse bestedingen van consumenten. Dit fiscale douceurtje wordt voor twee derde gedekt door een eveneens tijdelijke verlaging van het belastingtarief op geld dat grootaandeelhouders aan hun besloten vennootschap onttrekken. De fiscale claim op in bv's opgepotte winsten wordt zo versneld geïnd. De wegens deze maatregel ingeboekte opbrengst van 1 miljard euro is onzeker. Aangezien banken de kredietkraan voor veel mkb-ondernemingen een slag hebben dichtgedraaid, zullen heel wat directies de in het verleden ingehouden winsten nodig hebben om hun bv voor een groter deel met eigen vermogen te kunnen financieren. Bij zijn becijfering van de macro-economische effecten van de Begrotingsafspraken 2014 veronderstelt het Centraal Planbureau trouwens dat door de bv's extra uitgekeerde dividenden niet zullen leiden tot een hogere consumptie van gezinnen.

FLIP DE KAM

*Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit
Groningen*

Op het terrein dat haar het meest aan het hart gaat, is de PvdA de verliezende partij. Het mediane inkomenseffect van de gemaakte afspraken voor alle huishoudens samen is in de periode 2015–2017 per saldo nihil. Na 2014 pakken de afspraken evenwel gunstiger uit voor de hoogste inkomens, doordat zij hun algemene heffingskorting niet kwijtraken. De inkomensverschillen nemen dus toe, ten opzichte van de oorspronkelijke voornemens.

Als gevolg van de afspraken ligt het begrotingstekort in de rest van de kabinetsperiode 0,6 miljard euro (0,1 procent bbp) hoger. Dit komt door de overeengekomen blijvende lastenverlichting in dezelfde orde van grootte. Inderdaad ligt de oorzaak van het hogere tekort niet aan de uitgaven-

kant van de begroting, want na 2014 houden extra bezuinigingen en intensiveringen elkaar in evenwicht. Wel wordt driekwart miljard euro verschoven van de collectief gefinancierde zorguitgaven naar de post onderwijs. D66 acht deze verhoging van het totale onderwijsbudget met amper 2 procent essentieel, maar internationaal vergelijkend onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau leert dat het bewijs voor een verband tussen de schoolprestaties van leerlingen en het niveau van de onderwijsuitgaven ontbreekt.

De macro-economische effecten van de Begrotingsafspraken 2014 zijn zeer beperkt. De consumptie van huishoudens neemt – alleen in 2014 – door de tijdelijke lastenverlichting een kwart procent toe. Verder rolt uit de exercitie van het CPB met zijn model SAFFIER II een parade van nullen. Twee ontluisterende citaten volstaan: “De groei van de economie blijft in alle jaren vrijwel onveranderd.” “Tot aan het eind van de kabinetsperiode is er geen enkel positief effect op de werkgelegenheid.”

Schatkistbewaarder Dijsselbloem heeft aangekondigd komend voorjaar met D66, ChristenUnie en SGP verder te willen onderhandelen over de begroting voor 2015. Zijn voornemen vergroot de onzekerheid over het toekomstige financieel-economische beleid. Daar komt bij dat het onduidelijk is hoe de Europese Commissie over enkele dagen zal reageren op de nu voorziene stijging van het voor 2014 verwachte tekort (met 0,1 procent bbp), dat nog eens 0,15 procent bbp hoger uitvalt wanneer bv's komend jaar geen extra dividend zouden uitkeren. De gemaakte begrotingsafspraken zijn al met al niet alleen futiel, zij zaaien tevens onzekerheid over het toekomstige budgettaire beleid, waar een vaste koers geboden is.